

Shri Raghunatha Temple MSS. Library,
JAMMU

No. २८४
घ

Title केशकुमार चरितम्

Author कण्ठी

Extent १६ पत्र Age

Subject आख्यायिका (काव्य)

१६ पन्ना
दया कुमार चरितम्

(
रुध

७८

नं० २५४ द
दशकुमार चरितम्
(अष्टमस्कन्ध)
१५ पंक्त्या
वाराणसी
(काशी)
मार्ग - दशरी

दशकुमारकाव्य॥

६६

गद्य

दशकुमारः

१

१

रुद्र

त्रि

श्रीगणेशायनमः। श्रुत्वा तु नुवनवृक्षांतमुत्तमांगनाविस्मयविकसिताक्षीसस्मितप्रिदमनापतं दधितत्वत्प्रसादादृष्टमेव रितार्थाश्रोत्रवृत्तिः। अद्यमे
मनसितमोपहस्तयादत्ताज्ञानप्रदीपः। पक्रमिदानीं तत्पादपद्मपरिचर्याफलं। अस्य च तत्वत्प्रसादस्य किमुपकृत्य प्रत्युपकृतवती भवेयं। अनव
दीयं हि नैव किंचित्मत्संबद्धं। अथ वास्सेवास्यापि नूनस्य कचित्प्रभुत्वं। अशक्यं हि मदिष्टया विना सरस्वतीमुखग्रहणे श्रेष्ठलीकृतो
दशनच्छद एव च वितुं। अंबुजासनास्तेन तटोपभुक्तमुरःस्पलं चैनं हलिंगे वितुमिति प्रियोरसि प्रावृद्धिवननस्युपास्तीर्णगुरुप
पोधरमंडलाप्रौढकंदलीमुकुलमिव रंगरुषितं वक्षुरुः। आसयंती बर्हि बर्हावली विडं विनाकुसुमचंद्रकशरेण मधुकरव्याकुलेन केश
कलापेन स्फुरद्गुणकिरणकेसरकरालंकटं वकुप्रलमिव कांतस्याधरमणिमधीरमाचुचुंबं। तदारंभस्फुरितया रंगवत्याभ्रयोभ्र
यः प्रावर्त्ततातिमात्रोपचारशीफरतिप्रबंधः। सुरतखेदसुप्तयोस्तु तयोः स्वप्ने विसृणुनिगडितपादोजरः। कश्चिज्जातपादः प्रत्यदृश्यतः प्र
त्यबुध्येतांचो नो। अथ तस्य राजकुमारस्य कमलभूषणशिरकिरणहामनिगृहीतमिव रजतचंद्रखलोपग्रहं चरणयुगलनासीत्। उपल
भ्यचकिमेतदित्यतिमात्रपरिचासविह्वलामुक्तकंठमाचक्रंदराजकन्यायेन तत्सकलमेव कन्यांतः पुरमग्निपरीतमिव विशाचोपहतमिव वेप
मानमनिरूप्यमाणतदात्तायतिविभागमगमानरहस्यरसासमयमवनिजविप्रविध्यमानगात्रमाक्रंदविदीर्घमाणमस्रस्रोतोः वगुंठितक
पोलतलमाकुलीबन्धुमुनेवास्मिन्समये। निधंत्रितप्रवेशः किंकिमिति स हसोपसृत्य विविशुरंतर्वंशिकपुरुषाः। दृष्टुं स्वतदवस्थं राजकु

शिवः

नारं तत्तु जाव निरुद्ध निग्रहे स्तुते सद्य एव तमर्थं च एवमले निवेदयामुः सोपिकोपादागत्य निर्दहन्निव दहनगर्भया दशनिशास्योत्पन्नप्रत्य
 भिज्ञः कथं स एवैष मदनजमरण निमित्तमृतायाः पापाया बालचंद्रिकायाः पसुरत्यभिनिविष्ट वित्तद्वयस्य वैदेशिकवर्णिकपुत्रस्य पुष्योद्भव
 स्पमित्रं रूपमत्तः कलाभिमानि नैकविधविप्रलंभोपायपाटवावर्जितमूढपौरजननिष्पाध्याशेषितवितथदेवतानुजावः कथयधर्मकंचु
 को निग्रहपापशीलश्च पनो ब्राह्मणबुवः। कथमिवैनमनुरक्ताभादशेषपिपुरुषसिंहेषु सावमानापापे यमवंति सुन्दरी पश्यतु प
 तिमद्ये वशलावतं सितमनार्यशीलाकुलपांसनीति निर्भर्त्सय श्रीधणभुक्कुटिडुषितललाटः कालइव काललोहदंडकर्कशेन बाहुदंडेना
 वलंबाहस्तां बुजे रेखां बुज रथांगलां छुने न राजपुत्रं सरन समाचकर्वः स तु स्वभावधीरः सर्वपौरुषातिभूमिः सहिष्णुतेकप्रतिनि
 योदेवीमेवतामापदमवधार्य स्मरतस्याहं सगामिनि हंसकथायाः सहस्ववासुमासद्यमिति प्राणपरित्यागरागिणी प्राणसमांसमा
 श्वास्पारिवश्यतामयासीत् अथ विदितवार्तावार्तामहादेवी नालवेन्दो ज्ञानात्तारमाकारपक्षपातिना वात्मपरित्यागे पन्यासेना
 एगजिघांस्यमानं ररक्षतुः। न शेकतुस्ममप्रभुत्वा दुत्तारयितुमापरः। सकिलचंडशीलश्चंडवर्मा सर्वमिदमुदंतजानं रजरजनिशै
 तपस्यते दर्पसाराय संदिश्य सर्वमेव पुष्योद्भवकुटुंबकं सर्वस्वरूपं सर्वकंसद्य एवबंधने सिद्धाकृत्वा च राजवाहनं रजके स
 रि किशोरमिव शरुपंजर निरुद्धं मूर्धजाललीनच्छमणिप्रभावविशिष्टसुलिपासादिखेदमवधत्तु हितप्रार्थनस्यागराज

२

२

स्योद्धरणयोगानभियास्यन्ननन्यविश्वासान्निनायः सुरोधववननरदत्तकंपश्वंपां. वं पेश्वरोपि सिंहवर्मासिंहश्वासहविक्रमः प्राकारं नेद
धित्वामरुतावलसमुद्येननिर्गत्यस्वप्रहितइतव्राताहतानां साहाय्यदानायातिसत्वरमापततांधरापतीनामचिरकालमाविन्यपिसन्निधावदत्ता
क्षः साक्षादिवावनेपोवपुष्मानक्षमापरीतः प्रतिबलंप्रतिजग्राहः जगृहेचमहति सांपराये प्रक्षीण सकल सैन्यमंडलः प्रचंडप्रहरणशत
निन्नमर्मा सिंहवर्मा करिणः करिणभवलुत्यातिमानुषप्राणवलेन चंडवर्मेणः सचतदुहितर्ये बालिकाया मवत्तारत्न समारम्भोनाया
मतिमात्राभिन्नाषः प्राणैरेनं नव्यययुजतः अपित्वनीनयदपनीताशेषशल्यमकैल्य संघोबंधनगृहं अजीगणञ्चगणकसंघैरयैवशु-न
पावसाने विवाहनीयां गजदुहितेति कृतकौतुकमंगले चतस्मिन्नेकपिंगलाचलात्प्रतिनिवृत्त्येण जंघोनामजंघाकरिकः प्रजवतोद
र्पसारस्यप्रतिसंदेशमावेदयत् अयिमुठकिमस्तिकन्यापुरइवकेपिकश्चित्कपावसरः स्पविरः सराज्ञाज्ञरावलुप्तमानापमानवि
तोदुश्चरितदुहितपक्षपातीयदेव किंचित्प्रःनपति त्वयापि किंतदनुमत्यास्थातयमविलंबितमेवतस्यकामोन्मत्तस्यचित्रवध
यार्ताश्रेष्ठेनश्रवणेत्सवोऽस्याकंविधेयः साचदुष्टकन्यासहानुजैनकीर्त्तिसारेणैवारकेनिरेष्येति तच्चाकर्णप्रातरेवराजजव
नक्षरे सदुरात्मा ~~विश्वामित्रः~~ कन्यापुरइवकः सन्निधाययिनव्यः चंडपोतकश्चमातंगपतिरुचितकल्यनोपपन्नस्तत्रैवस
मुपस्थापनीयः कृतविवाहुरुत्तमोत्थायाहमेवतस्यहस्तिनः कृत्वाक्रीडनकंतदधिरूढएवगताशत्रुसाहाय्यकायप्रसासीद

शिवः

२

तो राजन्यकस्यावग्रहं करिष्यामीति पार्श्वचरानवेशांचक्रे. नित्येचासायहन्यन्यस्मिन्नुन्निवलेयोधोरागेशजपुत्रोराजांगलंरक्षिभिः। उपत
 स्थेचक्षरितगंडुश्चैतपोतकः। क्षणेचतस्मिन्मुचेतदं प्रियुगलंरजतशृंगवदनयाः साचैनंचंद्रलेखाश्चविःकाचिदस्मरशोभाप्रदक्षि
 णीकृत्यप्रांजनिर्व्यजिज्ञपत्. देवदीयतामनुग्रहाईचिन्तं. अहमस्मिसोमरश्मिसंभवासुरभंजरीनामसुरसुंदरी. तस्यामेनजसिन
 तिनलुब्धमुग्धकलहंसानुबध्ववक्रायास्तन्निवारणक्षोभविच्छिन्नविगलिताहारमष्टिर्यदृष्टुयाजानुहंभवतेसरसिमंदोदके
 मग्नेनामग्नस्यमहर्षेर्माकंडेयस्यमस्तकेमलिकिरणद्विगुणितंमपतत्. पार्तिताश्वकोपितेनूतेनमविशपः। पापेजजस्वलो
 हंजातिमजातचैतन्यासतीति. सपुनःप्रसाधमानस्त्वसादपयस्यद्विमासमात्रंसंहनतामेत्यनिस्तुरणीयानिमापापदमपदि
 क्षीणशक्तित्वंचंद्रियाणामकल्ययत्. अनल्पेनचपापनारजतशृंगवलीभूतांमानैश्वाकस्यस्मरशोवेगवतःपौत्रःपुत्रोमासि
 वेगस्यवीरशेखरोनामविद्याधरःशंकरगिरौसमध्यगमत्. आत्मसात्कृताचतेनाहमासं. अध्यासौपितृप्रयुक्तेवैरेवर्त्तमाने
 विद्याधरचक्रवर्त्तिनिवत्सराजवंशवर्द्धनेनरवाहनदत्तेविरसाशयस्तदपकारक्षेमोयमिति तपस्यतादयसारेणसमस्त
 ज्यतःप्रतिष्कृतंचतेनास्मैस्वसुरवंतिसुंदर्याःप्रदानं. अन्यदातु वियतिव्यवदायमानचंद्रिकेमनोरथप्रियामवंतिसुंदरीदिद
 सुरवशेन्द्रियस्तदिंद्रमंदिरद्युतिकुमारशेपुरनुपासरत्. अंतरितश्चतिरस्करिण्याविद्ययाःसचतात्वदंकापाभ्रयांसुरतखेद

राजतमत्रविव
 क्षितं धातु
 मात्रस्यलो
 रूपदवाभ्य
 त्वात्तदं क

पलित ५

सह ३

शिवः

३

३

सुप्तगात्री त्रिभुवनसर्गायाः असंहारसंश्रिताभिः कथाभिरमृतसंदिनीभिः प्रत्यानीयमाना रंगपुरां न्यरूपयन् सनुकुपितोपि
 वदन्नुभावप्रतिबद्धनिग्रहं नराध्यवसायः समातिग्ये तरेतरमत्यंतसुखमुत्तयोर्बयोर्देवदभौत्साहः पांडुनो हृष्टरत्ना
 त्मनामयापादपक्षयोर्गुणं तव निगडयित्वा सशेषरत्नसमपासरत् अवसितश्च ममाद्यशापस्तच्चमास हयं नवचपा
 रतं यं प्रसीदेहान्ती किंतव करवाणि प्रणियतं तीवार्त्तवानयामत्त्राणसंमोसमाश्वासयेत्यादिश्य बिससज्जं तस्मिन्ने
 वक्षणांतरेहतो हतश्च उवर्मा सिंहवर्मदुहितुरंबान्तिकायाः पालिस्पर्शरागप्रसारिते बाहुदंड एव बलवदवलंब्य सर
 भसमाकष्य केनापि दुष्करकर्मकारिणा तस्करेणैकेन नखरप्रहारेण राजमंदिरदेशं च शवशतमयमापाद्य
 न्च किन गतिरसौ विहरतीति वाचः समजवन् श्रुत्वा चैतन्नेव मत्तहस्तिनमुदस्ताधोरणो धिरुत्तरं हसन्तमेन राज
 नयनमभ्यवर्त्तत स्तंबेरमरयावधूतपतिदन्तवर्त्तचप्रविश्याभ्यंतरमदभ्याभ्रनिर्घोषगंभीरेण स्वरेण श्रुत्वात् कः स
 महापुरुषो येनेतन्मानुषमात्रदुष्करं मरुत्कर्मानुष्ठितमागच्छन्नुभयासहेनं मत्तहस्तिनमारोहत्वा भयमेव न स्पृष्टेव
 दानवैरपि विगल्लानस्येति निशम्येत् स पुमानुपाकृष्टहर्षो निर्गस्य कृतान्जलिशक्रम्य संशसंकुचितगात्रं स्य कुंजरस्य म
 स्वकर्मरुष्टात् आरेहंतमेवैनं निर्वर्ण्य हर्षोत्फुल्लदृष्टिरये प्रियसखोऽयमपहारवमेति पञ्चान्निधीदतोऽस्य बाहुदंडयुग

शस्त्री अ-
 पहारवम-
 चरितं ते च
 स्पष्टमेतत्

शिवः

५९

प

यनुजमलप्रवेशितमग्रेः वलं व्यस्वमंगमाः लिंगयामासः स्वयंचनं पृथुवलिताभ्यां भुजाभ्यां पर्यवेष्टत् तत्सलोपसंरुता लिंगनव
 तिकरश्चापहारवर्माचापचक्रकणपकर्पणप्रासपट्टिशमुसलतोमरादिप्रहरणज्ञानपुंजनोबलावल्लिसान्प्रतिबलवीरान्
 रुप्रकारयोधिनः परिक्षिपतः क्षिप्तौ चिक्षेपः क्षणेन चाश्वक्षीतदपि सैन्यमन्येन समंततोऽभिमुखमभिधावताबलनिकाये
 नपरिक्षिप्तं अनंतरंचकश्चिकैर्लिकारगौरः कुरुविंदसवर्णकुंतलकमलकोमलपाणिपादः कर्णचुंबिनदुग्धधवलस्त्रि
 ग्धलोचनः कटिनटनिविष्टरत्ननखरः पटनिवसनः कृशाकंशोदरोरः स्थलः कनरुस्ततयारि पुकुलमिषुवर्षेणाजिवर्ष
 न्मंगुष्ठनिष्ठुरावष्टकर्मलेन प्रजविनागजेन सन्निकृष्य पूर्वोपदेशप्रत्ययादयमेव सदेवो राजवाहन इति कृतं जालिः
 प्रणम्यापहारवर्मणि निविष्टदृष्टिराचष्ट तदा दृष्टेन वर्त्मना सन्निपातितमेतदंगराजसाहाय्यदानायापि स्थितं राजकं अरि
 बलं वस्त्रीबालहार्यशस्त्रवर्तने किमन्यत्कृत्य मितिरुष्टस्तु व्याजहारापहारवर्मादेव दृष्टिदानेनानुगृह्यतामयमाज्ञाकरः सो
 यमप्यहमेवामुनारूपेण धनमिश्राखयाचांतरितो मेतव्यः स एवायं निर्गम्य बंधनादंगराजमप्यजितंचकोषवाहनमेकीकृ
 त्वास्मदुद्येण चामुनाराजस्य केनैकांतसुखोपविष्टमिह देवमुपतिष्ठतु यद्दिनदोषइति देवोपि यथातेरोचनइति तमाभाष्य गत्वा
 चनगराद्बहिरतिमरुतोरोहिण्डुमस्य कस्य चिन्नलेक्षोमावदातसे कते गंगानरंगपवनपा तशीतलनलेद्विरदाद्वततारः

कठनेपा.गु
 धायनीति
 नाभाभाषा

निकाष

विहंतं च

विहंतं च धत्तं चेति वियहः

प्रथमावतीर्णेनापहारवर्मणास्वहस्तसमीकृतेस्फटिकासनइवजागीरधीपुलिनमंडलेमुखंनिषसादःतथानिषसंचतमुपहारवर्मा
 र्धपालनप्रमतिमित्रगुप्तमंत्रगुप्तविष्कृतैर्मैथिलेनचप्रहारवर्मणाकाशीभर्त्राचकामपालेनचंपेश्वरेणसिंहवर्मणासहोपागस
 धनमित्रःप्रणिपपातःदेवोपिहर्षाविद्वन्भुषितःकथं समस्त एषमित्रगणःसमागतःकोनामायमभ्युदयइतिःकतयेषोचित
 चारानुत्पीडिततरंपरिरेजेःकाशीपतिमैथिलांगराजांश्चसुहृन्निवेदितान्यितवदपरपत्नैश्चहर्षकंपितपालितंसहसोपगृह
 ःपरमाभिननंदनतःप्रस्तामुप्रीतिकथासुप्रियवयस्पगणनेयुक्तःस्वस्यसोमदत्तपुष्योभववोश्चचरितमनुवर्ण्यसुहृदाम
 दिवृत्तांतंक्रमेणश्रोतुंकृतप्रस्तावस्तांश्चतुक्तावन्वयुक्तैर्बुधप्रथमंप्राहस्मकिलोपहारवर्माः॥॥इतिदंडिनःकृतोदशकु
 मारचरितेप्रथमउच्छ्वासः॥॥देवत्वयितदावतीर्णेपरोपकारायासुरविवरंत्वदन्वेषणप्रसूतेचमित्रगणेऽहमपिमहीमदन्तंगेषुगं
 गातदेवहिंश्रंवायाःकश्चिदस्मितपःप्रभाबोत्पन्नदिव्यचक्षुर्मरीचिर्नाममहर्षिरितिकुतश्चिद्वसंतपतोत्तनसमाजाडुपलभ्यामुतो
 बुभुक्षुस्त्वद्रूतिंतमुद्देशमगमंन्यशमयंचतस्मिन्नाश्रमेकस्यचिच्चतपोतकस्यछायापांकमप्युद्दिग्भवर्णतापसंअमुनाचा
 निधिवदुपचरितःक्षणंविश्रांतःकासोभगवान्मरीचिस्तस्मादहमस्मिन्निष्पुःप्रसंगप्रापितस्यसुहृदोगतिमाश्चर्यज्ञानविनवो
 हि ~~महर्षिर्मह्यं~~ विष्कृतइत्यवादिषंअथासाहस्यमायतंचनिश्चस्याशंसत्आसीत्तादृशोमुनिरस्मिन्नाश्रमेतमेकदाका

ममंजरीनामांगपुरीवतं सस्थानीयावारयुवतिरश्रुविंदुतारकितयोधरासनिर्वदमभेयकीर्णशिखंडास्तीर्णनिरन्यवंदिष्टन
स्मिन्नेववक्षणेमातृप्रमुखस्तदाभवर्गसानुकोशमतुप्रधावितस्तत्रैवाविधिन्मपातमपततः सकिलकपालुस्तज्जनमादुपागि
रोत्थाप्यार्त्तिकारणंतांगणिकामपृच्छत् सातुसत्रीदेवसविषादेवसगौरवेवचाब्रवीत् भगवन्नेहिकस्यसुखस्याभाजनंजगो
यमामुष्मिकायश्चोऽवसीपायास्तान्युपपत्ति निमित्तयोर्भगवत्यादयोर्नलंशरणमभिप्रपन्नइति तस्यास्तुजनन्युदंज
तिःपलितशारशिखंडबंधस्पृष्टमुक्तप्रमिरजावतः भगवन्स्यामेदोषप्रेषावोदासीविज्ञापयति दोषश्चममस्वाधिका
गानुष्ठापनं एवहिगणिकामातुराधिकारोदुहितुर्यज्जन्मनः प्रपत्त्येवांगक्रियातेजोबलवर्णमेधासंवर्द्धनेनदोषान्निधा
दुसाम्यकृतामितेनाहरेणपोषणं आपंचमाहर्वामितुरप्यनतिदर्शनं जन्मदिनेषुपुण्यदिनेषुचोत्सवोत्तरोमंगलवि
धिः। अध्यापनमनंगविद्यानांसांगानांनृत्यगीतवाद्य विवास्वाद्यगंधपुष्पकलासुतिपिज्ञानवचनकोशलेषुचसन्त्य
विनयनं शष्टहेतुसमयविद्यासुवात्तमात्रावबोधनं आज्ञावज्ञानेक्रीडाकोशलेसजीवानिर्जीवास्तुष्टकलासुअभ्यंतरीक
लासुवैश्वासिकज्ञानात्ययत्नेनप्रयोगग्रहणं यात्रोत्सवादिषादरप्रसाधितायाः स्फीतपरिवर्तुपाः प्रकाशनं प्रसंगवत्यासं
गीतादिक्रियायां पूर्वसंगृहीतेभ्रातृवाग्निः सिद्धिर्जननं दिशुरेवमुततच्छिल्पयित्तकैर्यशःख्यापनं कान्तान्तिकादिभिः कल्याणव

रताः अन्तरक

दशकुमारः

५

या ३

५

भि

क्षणेष्वेवणा. पीठमर्दविटविह्वकेनिकुक्कादिभिश्चनगरिकपुरुषसमवायेषुरूपशीलमाधुर्यप्रस्तावनायुवमनोरथभूतायाः प्रकृततमे
 नम्रुजा. के वस्त्रापनं. स्वतोरगांधायतज्ञावदर्शनोन्मादितायवाजातिरूपवयोः र्थशक्तिशौचसागदासिएपशित्यशीलमाधुर्यो
 पयन्नायस्वतंत्रायप्रदानं. अधिकगुणल्येनापिबहुव्यपदेशेनार्थलं. अस्वतंत्रायवागांधर्वसमागमेनतद्रुसम्यः शु ल्कापहर
 णं. अन्तानेः र्थस्यकाममहीरुते स्वामिन्यधिकरणेवासाधनं. रक्तस्यहिदुहिजेकचारिणीव्रतानुष्ठापनं. नित्यनेमिनिक्कप्रीतिदायकतया
 हतशिष्टानांगम्यधनानांचित्रेरुपायैरपहरणं. अद्दतालुब्धप्रायेणचविगृह्यासन्नप्रतिहस्तिप्रोत्साहनेनलुब्धस्पर्शगिणस्त्वा
 गशक्तिसंधुक्षणं. असारस्यवाक्संतक्षणेर्लोकोपकोशनेर्दुहितनिरोधने वर्गित्यादनेरन्याभिनियोगैरवमानेश्वापवाहनं अ
 र्थदेरनर्थप्रतिघातिश्चानिंद्येद्विज्यैरनुवक्षयनिर्धसंशयानिचार्यभयः संयोजनमिति. गलिकायाश्च गम्यप्रतिसज्जनैवन मोर्द
 संगः सत्यामपिप्रीतो नमातुमति कायावाशासनातिरुतिः. एवंस्थितेऽनयांप्रजापतिविहितं स्वधर्मलुत्सज्यक्कचिरांतुकेरुविप्र
 प्निस्वेनैवव्ययेनरममाणायामासमात्रमत्यवाहि. गम्यजननश्चभूयानर्थयोग्यः प्रसाचक्षणायाकोपितः. स्वकुटुंबकंचावसादि
 तं. एषाकुमतिर्नकल्याणीतिवारयं. त्यांमपिवनवासायकोपात्प्रस्थिता. साचेदिपमलयनिश्चयासर्वएषजनोऽत्रवानन्यगतिरन
 शनेनसंस्थास्यतइत्यरोहीतः. अथसावारयुवतिस्तेनतापसेननरेनबुधुः करोयंवनवासस्तस्यफलमपवर्गः स्वर्गोवाप्रथम
 स्तुतयोः प्रकृष्टज्ञानसाध्यः प्राप्नोतुः संपादएवद्वितीयस्तु सर्वस्यैवसुखनः कुलधर्मानुष्ठापिनः तदशकारंजादिरम्यमातुरनुम

मोर्द

शिवः

५

तेवर्तस्वेतिसानुकंपमभिहिता साववाधीतः यदि भगवता दत्तं नमः शरणं शरणं प्रस्तुममकृपणाया हिरण्यरेता देव इत्युदमनायत
 सनुमुनिरनुविमृश्य गणिकामातरमवदत् प्रणिगच्छगृहान् प्रतीक्षस्व कानिचिदिनानि तावदियं सुकुमारी सुखोपयोगसमुचिता
 सत्यरूपवासोद्वेजिता भूयो भूयश्चास्मानिर्विबोधयानां प्रकृतानेव स्यास्यतीति नयेति तस्याः प्रतियाते स्वजने सागणिकात
 मृषिभलघुभक्तिर्द्वेनोद्वेजनीयवासिनी तासाह तशरीरसंस्कारावनतरोपातकालवात्ना बहुरले देवता च नि कुसुमावचय
 प्रयासैर्नैकविकल्पोपहारकर्मभिः कामशासनार्थे च गंधमात्यधपदीपनसंगीतवाद्यादिभिः क्रिमाभिरेकांते च त्रिवर्ग
 संबंधिनीभिः कथाभिरध्यात्मवादेऽश्नानुरूपैरल्पीयसैव कालेनान्वरंजयत् अन्यदा चरुहसिरक्तं तनुपलक्ष्य मूढः खलु लोको
 मत्सहधर्मैर्लार्थकामावपि गणयतीति किंचिदस्मयतः कथययसुकेनां शेनार्थकामातिशायी धर्मस्तवाभिप्रेत इति प्रेरितान्
 शिबिनालज्जामंधरमारनताभिधातुं इतः किल जनाग्रगवतस्त्रिवर्गबलवान् ज्ञानं अथवेतदपि प्रकारं तरंदा स जनानुग्रहस्य
 नवतुभ्यपतां ननु धर्मादितेऽर्थकामयोरनुत्पत्तिरेव तदनपेक्ष एव धर्मो निरुत्ति सुखप्रसूतिहेतुरात्मनः समाधानमात्रसाध्य
 श्वसार्थकामवद्वाह्यसाधनेषु नात्यायतते तत्त्वदर्शिनोपहृतिश्च यथा कथं विद्वद्व्यनुष्ठीयमानाभ्यां नार्थकामाभ्यां बाध्य
 ते बाधितोपि बाध्यायासुप्रतिसमाहितस्तमपि दोषं निर्दृश्य श्रेयसंयनन्याकल्पते तथा हि पितामहस्य तिलोत्तमाभिः नाभः नवा

नीपतेर्मुनिपत्नी सहस्रसंख्यं पद्मनाभस्य बोधशस्रहस्तांतः पुरविहारः प्रजापतेः स्वदुहितर्यपि प्रणयप्रवृत्तिः शचीपतेरहल्या
 जारताशशंकस्य सुसुतल्यगमनं अंशुमालिनो बडवावलंघनं अभिलस्य केसरिकलत्रसमागमः बृहस्पतेरुतप्यनाथः मि
 सरणं पशुशरस्य दासकन्या हवणं पाराशर्यस्य नाट्यदास्य संगतिः अत्रेष्टगीसमागम इति अमराणां च तेषु ते सुकार्येषु असु
 रविप्रलं ननानि ज्ञानबलान्त धर्मपीडाभाव इति धर्मपूने च मनसि न नसीविरजो न जानुचिदनुषज्यते तन्मन्येना धर्मात्मा
 धर्मस्पर्शततमीप्रपि कलां स्पृशत इति श्रुत्वा वैतद्विरुदीर्णं रोगवृत्तिरभ्यधातुः अपि विलासिनि साधुपश्यसि न धर्मस्तत्त्वद
~~किं न विषयो पद्मो गेनोपसृध्यत इति~~ किंतु जन्मनः प्रत्यर्थकामवान् नानि श्रुत्वा वयं ज्ञेयो चेन्नो किं रूपो किं
 परिवारो किं फलो चेति सात्वदादीन् अर्थस्तावदुर्जनवर्द्धनरक्षणत्मकः रुषिपाशुपाल्यवाणिज्यसाधिविग्रहादिपरिवा
 रस्तीर्थप्रतिपादनफलश्च कामस्तु विषयासक्तचेतसोः स्त्रीपुंसोर्निरतिशयसुखः स्पर्शविशेषः परिवारस्वस्वपदिहुरस्य
 मुज्वलं च फलं पुनः परमाह्लादनं परस्परविमर्दजन्मस्मर्यमाणमधुरमुदिरिता निमानमनुत्तमसुखमपरोक्षं स्वसंवेद्यमेव
 तस्यैव चकते विशिष्टस्यानवर्तिनः कथानितपांस्तिमहांति दानानि दानानि सुखानि श्रीमानि समुद्रलंघनादीनि मानवाः समा
 चरन्तीति निश्चये तन्नियतिबलानुत्पत्त्या दवानुस्वबुद्धिमांशानुस्वनियममना दृश्यतस्यामसौ प्रासजतः साहस्रभूतात्मानं च

तं प्रवृत्ते न नीत्वा पुरमुद्धारणे न पाराजयवीथ्या स्वभवनमनेषीत् अत्र च घोषणाच्च कामोत्सव इति उत्तरेषु स्नातानुलिप्तारचितम्
एतन्नालमारब्धकामिजनवृत्तं निवृत्तस्ववृत्ताभिलाषं क्षणमात्रं गते वितया विनाश्यमानं चिन्तयन् विमृशन् तदा राजमार्गलोत्स
वसमाजं नीत्वा कचिदुपवनोद्देशेषु वतिशतपरिवृतस्य राज्ञः सन्निधौ स्मितमुखेन तेन नरेन गवता सह निषीदेत्यादिष्टासविभ्रमक
तप्रणामासस्मितं न्यषीदत् तत्र काचिदुत्थाय बद्धजलिसुतमांगनादेव जिताऽनया रुमस्यैदास्यमद्यप्रवृत्त्यनुपेतं मयेति
प्रभुं प्राणं सीत् विस्मयहर्षकलश्चकोलाहलोलोकस्योदजिहीत हृष्टेन च राज्ञामहाहं रत्नं कारैर्महता च पारिवर्हेणानुगृह्य
विस्तृष्टवारानुरव्याभिः पौरमुख्यैश्च गणैः प्रशस्यमानास्वनंजनमगस्यैव तन्मृविमन्यभाषत भगवन् नयमं जालिश्चिरे
मनुगृहीतो दासजनः स्वार्थइदानीमनुष्येय इति सतुरागादृश निरुत इवोद्गम्या ब्रवीत् प्रिये किमेतत् कुत इदानीमोदासी
न्यं कृतस्तव मय्यसाधारणेनुराग इति अथ सा सस्मितमवादीत् भगवन् नयपाराजकुले मन्तः पाराजयोऽनुपेतस्त
स्याश्च मम च कस्मिंश्चित्संघर्षमरीचिमावर्जितवती वलाघस इति तयोऽस्म्यहमधि सिमादास्यपराबन्धेन चास्मिन्नर्थे
प्रावर्तिषि सिद्धार्थां चास्मित्प्रसादादिति सतया तथावधूतो दुर्मतिः कृतानुशयः शून्यमेव न्यवर्तिष्य यस्तैव वंकत
स्तपस्वी तमेव मां महाभाग मन्यस्व स्वनिषिक्तं रागमुद्धृत्य तथैव बन्धकामहद्वैराग्यमपि तं अचिरादेव शक्यमात्रात्

७

7

ब३

दृष्टसाधनक्षमः कर्तुं अस्यामेव तावद्वसंगपुयां चंपाया मिति अथ तन्मनश्च्युततमः स्पर्शमिषेव रविरस्तमगात् क्रुषिन्नुक्तश्चरा
 गः संध्यात्वेनास्फुरत् तत्कथादत्तवैराग्यालीबकमलवनानिसमकुचनः अनुमतमुनिशसनस्वरुममुनेव सहोपास्यसंध्याम
 नुरुपाभिः कथाभिस्तमनुशय्यनीतरात्रिः प्रत्युन्मिषत्युदयप्रस्थदावकल्पेकल्पदुमकि सन्नयोवधी रित्येकलुणचिं वि
 तनमस्तु सनगरा योदचलं अदशं च मार्गाभ्यासवर्तिनः कस्यापि क्षपणकविहारस्य बहिर्वि विस्तेरक्तोशेकधं डेनि
 घत्समस्पष्टसमाधिना धिशीलनग्रगण्यमननिरुपाणां रूपणवर्णकमपि क्षपणकं उरसि चास्य शिपिलिनमल
 निचयान्मुखानि पतनो अविहृन्नलस्वयं अप्राप्तं चांतिकोपविष्टः कतपः क्वचरुदितं न चेद्रुस्य मिष्टमिष्टोत्तुं शक
 हेतुमिति सोऽन्नतः सोऽप्यश्नयतामहमस्यामेव चंपायां निधिपालितनाम्नः श्रेष्ठिनो ज्येष्ठसन्तुर्वसुपालितो नाम वैरुष्यानु
 ममविरूपक इति प्रसिद्धिरसीत् अन्यश्चात्र सुंदरक इति यथार्थनामा कल्याणगुणैः समृद्धः वसुनानातिपुष्टः
 नृत्तः तस्यैव मम च वपुर्वसुनीति निमितीकृत्य वैरं वैशेपजीविभिः पौरधर्तैरुदपाद्यतः त एव कदाचिदावयोरुत्सवसमाजे
 स्वयमुत्पादितमन्योन्वावमानमूलमधिसेपवचनं शतव्यतिकरमुपशमय्य नवपुर्वसुवापुंस्त्वमूलमपि तु प्रकथयति
 काप्राप्य योवनो हियः सपुमानतो मुचनिललामभूताकाममंजरीयं वाकाममेन सह रत्नसुजगयताका मिति च वास्थाप

शिवः

७

यन्ः भस्मपेत्यचावां प्रहिलुवतस्वेहताम् अहनेव किलानुव्याः स्मरोन्माह हेतुवासंः आसीनयोश्चावयोर्ममि नोपागम्यसानी लोपः नमय
निवापांगदानागेमममुंचतीतं जनमपत्रपयाधोमुखं व्यधत् सुभगेन वमपास्वधनस्य स्वग्रहस्य स्वदेहस्य स्वजीवितस्य च सैवे श्वरी
कृताः कृतश्चाहमनयामलमः कश्चो हत सर्वस्वतया चापवाहितः प्रवृजन् नो कोपहसलक्षणा मुपेया ह्यमश्च सोऽङ्घ्रि कृतानि
पोरह्यनामिह जैनायतने मुनिनै के नोपदिष्ट मोक्षवर्त्ता सुकर एष वेशो वेश विनिर्गता नानित्युदीर्ण वैराग्यस्तदापि कौपीनमजह
अथ पुनः प्रकीर्णमलपंकः प्रबलकेशोऽमुंचनयथा प्रकृतमस्तु पिपासादिदुःखं स्थानासनशयनभोजनेष्वपि विपश्चिद्वानवगृहो
बलवती प्रियं चण्डाभिरुद्धे जितः प्रत्यवा नृशः अहमस्मिद्धिजातिरस्वधर्मो नमैष पापं उपधावतारः श्रुतिस्मृतिविहितेन वर्त्तनाम
सर्वजाः प्रावर्त्ततः मम तु मंदभाग्यस्य निश्चयेशममं दुःखायतनं हरिहरहरि एगर्भादिदेवतापवादश्रवणनैरंतर्पितेऽपि नि
रयफलं विप्रलंभप्रायभीष्टशमधर्मवर्त्तधर्मवत्समाचरणीयमासीदिति प्रत्याकलितस्वदुर्लभः पिंडीषं विविक्तमेतदासाद्य
पर्याप्तमश्रुमुंचानीति श्रुत्वा चैतदनुकंपमानोऽब्रुवन् अहमस्वकंचित्कालमत्रैव वसनिजे न दुष्मेनासावेव वेश्यायथात्वां योज
विध्यतिसंस्तुपायास्तादृशा इत्याश्रयत दुहितो नगरप्राविशन्नेव चोपलभ्य लोकवाहाः सुखसमृद्धयुक्तं नुरनित्यार्थानां श्वर
रत्नं च प्रददं प्रकृतिस्थानमृचिधास्य न्कली सुतप्रहिते पश्चिमतिमकरवं अनुप्रविश्य दूतैस्तानां सधूतैः समगं सिः ते वांच विंशति

प्रकारसुसवस्वेव दूताश्रया सुकलासु कोशवक्षमभ्रमिहस्तादिषु चात्यंतदुरुपगतास्तालि कूटकर्माणि तन्मूलानि सावलेपान्यधिष्ठेयव
चनानिजीवितनिमेषेणो लिखंरं विवेचितानि सन्निकप्रत्यायान्यवहारान्यायव्यनप्रतापप्रायान्निताथसाधनकमान्बलिषुसावनानिदुर्वले
पुनर्त्तिनानिपक्षरचना नैपुणमुच्चावचान्युपप्रलोचनानि स्मरुप्रभेदवर्णनानि द्रव्यसंविभागोदायमंतरांतराक्षीप्रायान्कलकला
नियेता निचान्या निचानुनवल्लतमि मध्यगच्छुः अहसंचकित्स्वमादृष्टशारिकेकचिक्लितवे प्रतिकितवस्तनिर्दहनिवक्रोधतान्मया
दशमामभि वीक्ष्य शिष्यसिद्धतवर्त्महासयानेनास्मान् यमशिषितोवराकस्तयैवतावद्विचक्षणो न देवि व्याप्तीति ह्यनाभ्यक्षानुम
त्याव्यत्यजतः मयान्जितश्वासो योऽशसहस्तालिदीनाराणः तदहंसनिकायसन्ने श्वदत्वाहं स्वीकृत्योदतिष्ठुः उदतिष्ठंश्च तत्रगता
नारुर्षगताः प्रशंसात्मायाः प्रार्थयमानसन्निकानुरोधाच्चतदगारेऽस्य हारमभ्यवहारविधिप्रकरयं यन्मूलश्च नेदुरोदरावतारः
समेविमर्दकोनामविश्वास्यतरं द्वितीयं हृदयमासीत् तन्मुरवेनसारतः कर्मतः शीलतश्च सकलमेव नगरमवधार्य धर्जुदिकंठक
मायकालतमेतमसिनीलनिवसनाद्यैस्तकपरिवीतो बद्धतीक्ष्णकोक्षेमकः फणिमुरवकाकलीसंदंशकपुरुषशीर्षकयोगवर्तिका
मानस्तत्रकर्कटरज्जुदीपनाजनभ्रमरकरं उकप्रभृत्यनेकोपकवणोपयुक्तोगत्वा कस्यचिन्नृप्ये च रस्यगुरुस्यसंधिं धित्वा
पटभासस्तस्मिन्निद्राक्षितानां तर्हप्रदतिरव्यथोनिजगदुमिबानुप्रविश्य नी वीसारमहनीमोदायनिरगां नीलनीरदनि करपीवर

शिव

इति निपात इति संपातमिव

यथाभिमिति

निमिरभारपीडितायां राजवीर्याणां स एव लोकमन्त्रयं अथासौ नगरदेवते वनगरमोषरोषिता निःसंवाधवेलायां विनिःसृता सन्तिकृष्टा काचि
 दुन्निवद्रूप एव निरासीत् कासिवासुकपासीति सद्यनुक्तात्रासगद्गदमगादीत् आर्यपुत्रस्यामर्यवर्यः कुबेरदत्तनामावसति अस्म्यहं न
 स्पकन्या भोजातमात्रां धनमित्रनाम्नेऽत्र सायेव कस्मैचि दिभ्यकुमारयात्वा ज्ञानाश्रया पुनरस्मिन् सुदारतया पित्रोरंते विनैर्निजे
 : क्रीत्वेवार्थिवर्गाद्वारिद्र्यं द्रिद्रितिसति अयोदारक इति प्रीतलोकाधिरोषितापरश्चाध्यनामनिवरयत्येव तस्मिन्मां तरुणी भूता मधन इ
 त्यदत्त्वाऽर्धपतये कस्मैचिदितरस्मै सार्थवाहाय दित्सति सति तदमंगलमद्य किं जप्रनाते जावीति ज्ञात्वा प्रागेव प्रियतमं दत्तं संकेतावं
 चित स्वजना निर्गत्य बाह्याभ्यसेन वर्त्मना मन्मथैकाभिसरा तद्गारमभिसरामि तन्मां मुंच गृहात्ते तत्रां डमित्युन्मुच्य मद्यमर्पितवती द
 यमानश्चाहमेहि साध्वित्वां नयेयं त्वत्प्रियतम मिनित्रिचतुराणि पदान्य च तं आपतच्च दीपिका लोकपरितुष्य मानतिमिरनारं यष्टिक
 पाणपाणिना गरिकबलमनल्यं प्रवेपमानां कन्यकामवदं भद्रेमानैवीरस्य यमसिद्धितीयो मेवाफुरपितु मृदुरयमुपायस्त्वदपेक्ष
 पाचिंतितः शयेयं नावित विषवे गक्रियस्त्वया मीवाच्या निशिवय मिमां पुरी प्रविष्टादृष्टश्च ममेव नायको दवी करेणामुष्मिन्सभाको
 लेयदिवः कश्चिन्मंत्रविकृपातुः स एनमुज्जीवयन्मम प्राणनाहरेद नायाया इति साविगत्यंतरा जावाद्गगद्गदस्वरवां व्यदुर्दिनाक्षी
 संवेपथुः कथं कथमपि गत्वा भद्रुक्तमन्वतिकृत् अशाये विचाहं नावित विषवे गक्रियस्तेषु कश्चिन्मरेद्भूमिमानां निर्वर्णमुद्रातं त्रमं

तहामः

त्रध्यानादिभिश्चोक्तम्याहनाधोगतएवायंकालदृष्टस्य श्रवणमंगंभ्रन्यादृष्टिः शान्त एवोष्माशुचाअनंवासुभ्योऽग्निसात्करिष्यामः कोऽतिवर्त
तेदेवमिति सहेतरेः प्रायावः उचितश्चाहनुदरकायतानीसाऽब्रवं अहमस्मि कोपितस्करस्वप्नतेनैव चेत्सासहायनतेन त्वामिमामभि
सरंतीमंतरोपः नभ्यकपयात्वत्समीपमुपानैयं भूषणमिदमस्याहं लंघुपटलपाटितध्वांतजातंतद्विंतवान् उदरकंस्तुतदादायस
लज्जं च सहर्षं च ससंन्नं च मामनायत आर्यत्ववैवेयमस्यानिशिप्रियादत्ता वाक्मुनर्ममापहता तथाहि न जानेवक्तुं तवैतकर्मो
दुवमिति न त्वेवंशीलमनुतवत्प्रतिजातिः नेवमन्येनाद्याधिकृतपर्वमिति प्रतिनियतैव वस्तुशक्तिः न हित्वम्यन्यदीयात्तोनादयः त्वया
द्यसाधुतोन्मीलितेति तत्प्रायस्त्वत्पूर्वावधानेभ्योनरोचते दृष्टमिदानीमौदार्यस्य स्वरूपमिति त्वदाशयमननुमान्यनयुक्तोतिश्चयः त्व
याऽमुनासुकृतेन कीतोयंदासजनइत्यसारमतिगरीयसी कीर्णसीतिसते प्रज्ञाधिक्षेपः न प्रियादानस्य प्रतिप्रदानमिदं शरीरमिति तद
त्तात्रेनिधनोत्मुखमिदमपित्वयैव दत्तमथवैतदत्र प्राप्त रूपमध्यप्रवृत्तिनर्तयोंयंदासजनइति पादयोरपतत्र उल्पायचैनमुरसोपशि
ष्यानाधिषिः भद्रकातेऽद्यप्रतिपत्तिरिति सोम्यधत्तः न शक्नोमि चेनामत्र पित्रोरननुज्ञयोपयम्यजीवितुमतोऽस्यामेवयामिभ्यां देशमिमं
जिह्वासाभिः कोवाहं यथात्वमाज्ञापयसीति अथमयोक्तं अस्त्वतस्वदेशो देशांतरमिति नेयंगत्तापुरुषस्य बालेयमनत्यसौ कुमार्या
कथाः प्रत्यवायभूयिष्ठाश्चकारापथाः शेषित्यमिव किंचित्प्रज्ञासत्त्वगौरनार्येनेदृशेन देशत्यागेन संजायेत न त्सहानयासुरवमिहैवव

सख्यं एहि न वा वचैनां स्वमेवा वासमिति. अविचारानुमतेन तेन सद्य एवैनां तद्गुह्यमुपनीय तथैवापसर्वतया तत्र मज्जावशेषमचोरयावत
तो निष्पत्य क्वचिन्मुषितकं निधाय समुच्चलंतौ नागरिकपुरुषसंपाते मार्गपार्श्वशायिनं कंचिन्मत्तवारणमुपरिपुच्छमाकृष्याध्यारोहाव. ये वै ययो
नपादुगलेन च मयोत्थाप्यमान एव पातिताधोरणपुल्लोरस्पलपरिणतः पुरीतल्लतापरीतदंतकांडः सरसिकबलमक्षिणोत्. अध्वंस
यावचामुनैवार्यपातिभवनं. अपवास्य च कचन जीर्णोद्याने शरवाग्राहिकयाचावतशवः स्वगृहगतौ स्नातौ शयनमध्यशिथिलाव. तावतो
दृगादुदधेरुदयाचलपद्मशगुण्डकेत्यंकल्यदुमहेमपल्लवापीडपाटलंपतंगमंडलं. उत्थाय च धौतवक्रौ प्रगेतनानि मंगलान्यनुष्ठा
यास्मत्कर्मतुमुलंपुरमतुविचरंतावशृणुववरवभृष्टहेषु कोलाहलं. अथाप्यैरथपतिः कुबेरदत्तमाश्वास्य कुलपालिका विवाहमासाव
धिमकल्पयत्. उपरूरे पुनरित्यशिक्षयं धनमित्रं. उपतिष्ठसस्त्रे एकांत एव चर्मनस्त्रिका मिमां पुरस्कृत्यांगराजमाचक्ष. जानास्येव देवो यथा
नेककोटिसारस्य वसुमित्रस्य मां धनमित्रं नामैकपुत्रं. सो हं नूनं हरत्त्वमेत्योर्थिवर्गादस्म्यवज्ञातो मरुथमेव संवर्द्धितायां कुलपालि
कायां महारिष्यदोषात्पुनः कुबेरदत्तेन दुहितर्यथपतये दितिताया मुद्गादुज्जितमस्तु यनगरजरहनमवगास्य कंडन्यस्तशस्त्रिकः
केनापि जटाधरेण निवार्यैव मुक्तः किमिति साहसस्य दलनिति. मयोक्तमवज्ञासो हर्यं दारिद्र्यमिति. सपुनरेवं कृत्वा लुरन्वग्रहीत्. तात ५३
नृदोक्षि नान्यत्या विष्टमात्मपरिज्ञागात्. आत्मानमात्मनाः नवसाधैवोदरं तिसंतः. संत्युपायाधनार्जनस्य बख. नैकोपि धिन्नकंठप्रति

संधानपूर्वस्य प्राणनामस्य किमनेन सोऽस्म्यहं मंत्रसिद्धः साधितेयं लक्ष्म्याहिणी चर्मनास्त्रिकाचिरमहमस्याः प्रसादात्कामरूपेषु कामप्रदः प्रजा
 नामवात्सं मत्सरित्पांजरसिद्धमिस्वर्गमत्रोदितप्रवेक्ष्य नागं स्तामिमां प्रतिगृहाण मदन्यत्र चैवं वलिभ्यो वारतुख्या न्योवा दुग्धे इति हि
 तद्रताप्रतीतिः किंतु यत्सकांशदेव्यायापहृतं तत्तस्मै प्रत्यर्पणीयं न्यायार्जितं तु देवप्राप्त्येव लोभ्यस्त्याज्यं अपेयदेवते वशुचो देशे निवेद्या
 च्यमाना प्रातः प्रातः सुवर्णपूरैर्वहश्यते स एव कल्प्यति वहां जलवेम ह्यमेनां दत्वा किमपि प्रावृद्धिं प्राविशत् इयं चरत्तन्ता चर्मन
 स्त्रिका देवायानिवेद्य नोपजीव्य स्यातीतापरं तु देवः प्रमाणमिति राजा च नियते मेवं वक्ष्यति न दृष्टीतोऽस्मि गच्छ यथेष्टमेनामुपभुंक्ष्वेति न
 यश्च कश्चिद्यथानकश्चिदेनां मुस्ताति तथा तु गृह्यतामिति तदप्यवश्यमसावभुवेष्यति ततः स्वर्गमेत्ययथोक्तमर्थसागं कृत्वा दि
 ने दिने वरिवस्यमानां स्तेयलब्धैरथैर्नक्तमापूर्य प्राहे लोकाय दर्शयिष्यसि ततः कुबेरदत्तस्तृणाय मत्वाः धूपतिमर्थः नुब्यः कल्पक
 यास्त्यमेव त्वानुपस्थास्यति अथ कुपितोऽर्थपतिर्यवहर्तुमर्थगर्वाद्भिषोक्ष्यते तंच नृपश्चित्रैरुपायैः कोपीनावशेषं करिष्यावः स्वकं
 च चौर्यमनेनैवाभ्युपायेन मुप्रयत्नं न विष्यतीति हृष्टश्च धनमित्रो यथोक्तमन्वतिष्ठत् तदहरेव मन्त्रियोगाद्विषद्विकोऽर्थपतिसेवानि
 पुक्तस्तस्योदारके वैरमवर्द्धयत् अर्थनुब्यश्च कुबेरदत्तो निवृत्त्यर्थपतेर्धनमित्रायेव तनयां प्रादित्तत् प्रत्यबध्नाच्चार्थपतिः एषे
 वदिवसेषु काममंजयाः स्वसाशगमंजरी नामपंचवीरगोष्ठे संगीतकमनुष्ठास्यतीति सांशदरः समागमनागरजनः सचाहं सरव्याध
 यवीरसी

नमित्रेण सह तत्र संन्यसिषिः ^{एत} प्रवृत्तायां च तस्यां द्वितीयं रंगपीठं समाभूतम् नः । तद्विचित्रमोसलवनप्रयश्च पंचशरोभावरसनां
 सामग्यात्समुदितबलद्वयमिति मात्रमव्ययम् । अथासौ नगरदेवतेन नगरमोषरोषितालीलाकटाक्षमालाभृत्खलाभि
 र्नीलोत्पलपलाशाश्यामलाभिर्मामवभातः । ततोत्थितासासिद्धिनाशेभिनीकिंवितासात्किमभिव्याधात्किमकस्मादेववानजा
 नेः सकृन्मांसखीभिरप्यनुपलक्षितेनायांगविप्रेक्षितेन सविभ्रमा रेचितभ्रून्तमभिबीक्ष्य सायदेशं च किंचिद्विदुर्दशनचंद्रि
 कं स्मित्वा लोकलोचनमानसानुयाता प्रातिष्ठतः । सोहं स्वगृहमेत्यदुर्निवारयोक्तं यद्वा इरीकृताहारस्पृहः शिरःशूलमपदिशन् विवि
 क्तमुक्तेरवयवे रशयिषिः । अनिनिष्ठातश्च मदनतंत्रे मामभ्युपेत्य धनमित्रोरहस्यकथयत् । सखे सैव धन्या गणिकां हारिकाया मेव
 भवन्मनोऽभिनिविशते । तस्याश्च मया सुलक्षितानां वप्रवृत्तिः । कामप्यचिराद्युगमशरः शरशयने शययिष्यति । स्थानानि निवेशि
 नोश्च वामयत्नसाध्यः समागमः । किंतु सा किंज्वारकन्यका न दोहारेण शयनेन समगिरतः । ~~विष्णु~~ गुणशुल्काहं न धनशुल्का
 न च पाणिग्रहणदृतेः । न्यनोग्यं यो वनमिति । तच्च सुदुःप्रतिषिध्या कृतार्थात्तद्विनीकाममंजरीमानात्त्वमाधेवसेनाशजानमश्रु
 कं धौब्यनिक्षेपतां । देवयुष्मद्दसीरगमंजरीरूपानुरूपशिल्पकोशलादुरयिष्यति । नो मनोरथानित्यासीदस्मत्कामनिमहत्याशसा
 द्यमूलच्छिन्नायदि यमतिक्रम्य स्वकुलधर्ममर्थनिरपेक्षागुणैर्ययवयोधनं विचिकीयते । कुलस्त्रीरुसौ तमेवात्यंतमनुष्ठेति सा

दशकुमारः

११

चारः शेष

वेदियं देवपादाज्ञया पिता वत्स्यति मा पद्येत पेशत्वं न वेदिति राज्ञा च तदनु रोधान धातु शिष्टा सत्यनाश्रवैव सायदासीत्तदास्याः स्वमा मा
 ता चरुदित विर्वेधेन राज्ञे समगिरेतां यदिकश्चिदुजंतेऽस्मदिष्टया विने वैनां विप्रजो भ्यनाश पिष्यति सतस्करतः अथ इति न देवं स्थि
 ते धमादतेन तत्स्वजनोऽनुमन्यते न तु धनराया सा बभूवुषा लतीति विचिंत्योऽज्ञा लुपाय इति अधमयोक्तं किं विचिंत्यगुहो स्तामाव
 ज्यं हृत्तमर्षेस्तत्स्वजनं तोषयिष्यामीति ततश्च कां चित्काममंजरीः प्रधान इती धर्मरक्षिनां नाम शशक्यभिषुकी जीवरपिंडदानादिनो
 पमंगलान्मुखेन तया बंधकापण बंधनकरवं जजिन रत्नमुदारकाभ्युषित्वा मया तुभ्यं देयं यदि प्रतिप्रदानं न रणमंजरीति सोहं प्रति
 पत्न्यायां च तस्यां तथा तमर्थं संपाद्य मज्जुणे आदिताया रणमंजरीः कर किसलय मग्री वं यस्यां च निशि चर्म रत्न सयवा दस्तस्योः प्रा
 रं मेकायां तरा पदेन समाहूते बुध एव त्वेव नगरमुख्ये सुमत्प्रणिधि विमर्दकोऽर्धपतिगृह्यो नाम कृत्वा धन मित्रमुत्तुं ध्यं बहूतज
 यत्तुऽक्तं च धन मित्रेण ~~भद्रकस्तवार्थः परस्य हेतोर्मा मा क्रोशामि न स्मरेमि स्वत्वं मपि न वापकारं मत्कृतमिति~~
 सभूमो पितर्ज्जयन्निवा ब्रवीत् स एष धनगर्वो नाम यत्परस्य भावो शुल्कक्रीतां पुनस्तत्पितरौ द्रव्येण विनोभ्यस्वीचि कीर्षसि ब्रवी
 षि चक्रेस्तवापकारे मत्कृत इति ननु प्रतीतमेवैतत्सार्धं वाहस्यार्धधत्ते विमर्दको बहिःश्वरः प्राण इति सोहं न कृतं प्राणानपि परि
 यजा मि ब्रह्महत्यामपि न परिहरामि ममेक एव जगत्प्रतीकारस्तवैव चर्म रत्नां हंकार राहज्वर इति तथा बुवाणश्च गो रमुख्ये सा

शिवः

११

स्वर्गदेव

मर्षं निविधायवाहितो गतोऽनृतः शयं च वार्त्ता रुचिमा र्त्तिना धन मित्रेण चर्मरत्ननाशमाहवुपसिष्यपार्थिवाय निवेदिता. स चार्थपतिमाहू-
योपहरेष्टवान्. भंग किमस्ति कश्चिद्विमर्दको नामात्र न वत इति. तेन च नूटेनास्ति देवपरं मित्रं कश्चनेनार्थ इति कथिते राज्ञोक्तं.
अविशक्रोषितमाहूनुमिति. बाढमस्मि शक्त इति निर्गत्य वेशवादेष्टुत सभायामापणे च निपुणमन्विष्यन्नापलभ्यवान्. कथं
चोपलभेत स वराकः. सरवतु विमर्दको मद्राहितत्वमिज्ञानचिह्नमन्निमोर्गा स्वदन्वेषणयोज्ज्विनीतदहरेष्टप्रतिष्ठत्. अर्थप-
तिस्तु तमदृष्ट्वा तत्कृतमपराधमात्मसंबंधातिमत्वा मोहाद्वाद्याप्रत्याख्याय पुनर्दम मित्रविनावितेन कुपितेन राज्ञा निगद्य
निगडबंधमनीयत. ते खेव विप्रसमुविधिना कल्याकेन चर्मरत्नदोग्धुकामाकाममंजरी पूर्वदुग्धं सपणी नृतं विरूपकं ररस्युप
सत्यततोऽपरुतं सर्वमर्थजातं प्रत्यर्पात्तप्रत्ययं च वक्तुं नीय प्रत्यागमत्. सोपिकथंचिन्निरर्थिकग्रहमोचितात्मा मद्रुशिष्टो
हृष्टतमः स्वधर्ममेव प्रत्यपद्यत. काममंजरीपिकनिपयैरेवाहोमिरश्वं कंशेषमजितं रत्नदोहाशयास्वमभुक्ष्यमकरोत्. अ-
थमत्ययुक्तो धन मित्रः पार्थिवं यज्ञापयत्. देवयेमं शलिकाकाममंजरी लोभोत्पन्ना. काममंजरी तिलोकोपक्रोशयात्रतामयासीत्
सा च मुशलोत्स्वत्वात्पि निरपेक्षं त्यजेति नृभ्यो मच्चर्मरत्नं जहत्. सरवतु कल्यास्तः हृष्टः वणिग्भ्यो वस्तुमय्याभ्यर्च्य वा दुग्धं
नान्येभ्य इति हिते प्रताप्रतीतिः. अतोमुष्यामस्तिमशकेति. सा सद्यैव राज्ञा सह जनन्यासमाहूयत. अथितवत् एतच्चर्मवोपहरे

कथितं नूनमप्येव सर्वस्य सागादिति प्रकाशादाशंक्यततश्च न रत्ननाभः। त्वं तदनुयोगमांगराजेन समारूपसेः भूयो नृपश्च निर्वह्या त्वयानियत
 मस्मिन् दागति त्वेनाहं अपदेश्यः। ततश्च नावीने विचित्रवधः। मते च मयि न जीविष्यत्येव तेन गिनीः त्वंच निःस्त्रीभूता चर्मरत्नं च धनमित्रमेव
 प्रतिभजिष्यति। तदिदमप्यस्मत्समतोर्धोनुबंभिनी किमत्र प्रतिविधेयमिति तयान्जनन्याचाश्रणि विस्तृत्योक्तं अस्त्येवैव दस्मका
 लिश्यान्निर्भिन्नप्रायं रुरुस्यः राजनिर्वधे च द्वित्रिचतुरहानिः। निरुत्यापि निषतमागतिरपदेश्येव चोरितस्य त्वयितुं यदिष्टे सर्वमस्म
 कुटुंबमवसीदेत्। अर्थपतौ च तदयशोरुहं मंगपुरप्रसिद्धं च तस्य कीनाशस्यास्माभिः संगतं। अमुनैव तदस्मभ्यं दत्तमित्यपदिष्यवर
 मात्मा गोपायितुमिति मामभ्युपगम्य राजकुलमगमतां राजानुयुक्ते च न ह्येव न्यायो वेशकुलस्य यदातुरपदेशः। न ह्यर्थे न्याया
 जितैरेव पुरुषा वेशमुपनिष्ठुनीत्यसकृदिति प्रतुष्टकाले नासाद्ये दोषक्षेपनीयतामादग्धवं धकीन्यास एव तत्स्वरत्नेनार्थपतिरग्रा
 ह्यतः कुपितेन च राज्ञा तस्य प्राणेषु हनोदः। प्रांजलिना भनमित्रेणैव प्रत्यक्षिष्यतः। आर्यमौर्यदत्त एव वरे वलिजामीह शेषय
 पशुधेनुनास्य सुभिरभियोगः। यदि कुपितो सिद्धत सर्वस्यो निर्वासनीयः पाप एव इति तन्मूला च धनमित्रस्य कीर्तिरप्रयत अमी
 यत च नर्ताः पटच्चरश्चेदशेषश्चार्थपतिरप्यमृतः सर्वपौरसमस्तं निरवास्यतः तद्व्याणं तु केन चिद्वयवेन सा वरा कीं काममंजरी
 चर्मरत्नमगतास्तिकापविद्ध सर्वस्वासानु कं पंधनमित्राभिचोदितेन नृपेनान्वगच्छत्यतः धनमित्रश्चाह निगुणिनिकुलपालिका

मुपायस्तः तरेवंसिद्धसंकल्पो रागमंजरी गृहं हेनरत्नमणिमकरतं अस्मिंश्चपुरे लुब्धसमद्वर्गस्तथापु विद्योयथा कपालपाणिः स्वेदेव धनैर्महि
श्रान्तिनैः समृद्धी कृतस्यार्थिर्बर्गस्य गृहेषु भिक्षार्थमन्नमत्तः न सन्नमति निपुणो विपुस्तथो नियति निश्चितं लेखा मति क्रमितुं यतो रुमे कदा
रागमंजरीः प्रणयकोपप्रशमनापसात्तु न पं पा पिता पाः पुनः पुनः मुखमधुगं प्रमात्वा दमा स्वादं मदे आस्पृश्येः शोभं हिमरात्मा दयोरमा
गेलाप्युपचितकर्मस्वेव प्रवर्त्तनं तदहमुपोढमशनगरमिदमनये कयेव शर्वार्थनिर्धनी कृत्यत्वप्रवर्त्तनं परमेयमिति प्रथितप्रियतमा
जलिशयथशान्तिवती रत्नसुखिन्मधुवनः कयापि ध्यात्वा गालिकाख्यमानुगम्यमानो नातिपरिकरोः सिद्धितीपोरं रुसा
परेणोदचलं अभिपततो दिग्गारिकपुरुषानशंकमेवावगास्यनस्कर इति ते राभिहृत्य धामो विनातिकुपितः क्रीडन्निवमरावसन्नहस्त
धातितेन निस्त्रिंशेन दिशानेव हृत्वाऽवधार्य मानताम्रदृष्टिरपतं अनंतरमात्तं वा न्विस्तुंती गालिका ममायाशमगमत्त आदय चोद
मरिभिः आपदातुमहापरादि एपासद्य एव बोधितस्तः लोपयताया प्रतिभया चोचरं भवेत्तमेयं मोहमूलामहला यथापतिता प्रसन्नतरं
चसखं मया सह धनमिच्छस्य मत्परिग्रहत्वं च राग मंजरीः प्रणयकोपप्रशमनापसात्तु न पं पा पिता पाः पुनः पुनः मुखमधुगं प्रमात्वा दमा स्वादं मदे आस्पृश्येः शोभं हिमरात्मा दयोरमा
या त्रियोगतस्तौ परित्रास्येते मां च कदाचिदुपार्जयितुं शक्नुवन्ति कनपुपायमात्मनेव निःशुल्का गालिका ममायाशमगमत्त अपेहि त्रिकेपा
तामर्थं नुब्धं गालिका रागमंजरी कामजिनरत्नमत्तेन शत्रुणामेभिन्नं प्रमना धनमित्रेण संगमिनवती साहचर्येण स्यापस्य चर्म रत्न

प्रमोदात्तुः हितुश्चैतसाभरणपहारादहमधमिः शान्त्यमुक्तजेयं जीवितव्यमिति सापुनरुहृदिततापरमधर्मासाश्रयः सुदंजलिस्तान्मुखा
 क्षप्रणममासादितवतीममपुरस्तादयाचत भद्रकाः तिलं तां कं विहाय मावदस्मादस्मदीयं सर्वं मुषितमर्थजातमवगच्छेयमिति तथेति
 प्रतिपत्ते पुनर्मत्समीपमासाद्य सोम्य स न स्वदासीजन मेकमपरधं अस्तु सकामं वक्तव्यमिति ~~विवाहस्य दंधनमित्रः स्मरत्वं सुवि~~
 रकृतांते परिचर्यामनुष्ठीतुमर्हसि दासी रागमंजरी आकल्य सारो हिरुपाजी बाजनस्तु रिक्रान्तिं तं तस्या नूतनमिति पादयोरपततः त
 तोदयमान इवाहममुवं नवतुमस्युहस्तनः किं नमामुष्या वै शनुवं येनेति तद्वन्निवर्कण एवेनामशिक्षयं एवमेव प्रतिपत्तव्यमिति
 सातु प्रतिपत्तोऽर्चोचरं जीवप्रसीदन्तु ते देवताः देवोऽप्यंगराजः पौरुषप्रीतो मोचयतु तां एतेपि नम्रमुखास्तव दयंतामिति क्षणादवासरतः अ
 नीयेवाहमादक्षिकनायकस्य शूलनाम्नारकं अथेतरे पुरागत्य दत्ततरः सुनगाभिमानो सुदंरमन्यः पितुरत्ययादचिराधिपिताधिका
 रस्तारुण्यमदादनतिपक्वः कांतको नाम नागरिकः किं विदिवन्तस्व पिता समभ्यधत् न चेदन्मित्रस्याजिनरत्नं प्रयच्छसि न चेत्तुना
 गरिकेभ्यश्चोरितानि प्रत्यर्पयसि द्रव्यसि पारमर्थादृशनां कारणनाम ते च न्युमुखमिति नयातु स्मयमानेनाभिहितं सोम्य यद्यपि दद्या
 माजन्मनोमुषितं धनं न त्वर्थं पतिरापहारिणः शत्रोर्मै मित्रमुखस्य धनमित्रस्य च मरत्नप्रत्याशां पूरयेयं अदत्तेव तदपुनमपि यातनाना
 मनुभवेयमियं मे साधीयसी संघे तिते नैव क्रमेण वर्तमाने सा त्वनतर्जन प्रायेमिति दिनमनुयोग्यतिकरेः नृगुणा नृपानुक्तानां कति
 पथैरेवाहोभिर्विशोषितव्रणः प्रकृतिस्पोऽहमासं अभकदाचिदप्युतां वरपीतातप्रतिविक्षिप्तमिणिवः सरः दृष्टवर्णाभृगात्किं को ज्वलेन वेषेणा

शिवः

पस्त्यहरस्मानुचरं मानुषाश्चिद्याब्रवीत्. आर्यदिद्यावर्द्धसेकलितातवसुनीतिः. यथा त्वयादिश्येतथा धनमित्रमेत्याब्रुवं. आर्यतवैवमापन्नः सुहृ
 दुवाव. अहमद्यवेशसंसर्गस्तु नभात्मानदोषाद्बद्धः. त्वया पुनरविशंकाद्येवराजाविज्ञापनीयः. देवदेवप्रसादादेवतदजिनरत्नमर्थपतिमुषितमासा
 दितं. अभतु नत्तारागमंजयाः कश्चिदस्तु कर्त्तकं नासुकवित्वनोकवार्त्तासुचातिवैच स एषान्मया समस्तज्यन्तः तत्संबंधाच्चान्नरएषेय एषादिनात
 प्रार्थामन्ववर्त्ते. तदसावाशं किष्टनिकृष्टाशयः. तेन च कुपितेन हतं तच्च मे रत्नं आभरणसमुद्रकंचतस्याः. सनुभयः स्तेयाय भ्रमन्नागरिकपुरु
 षैरगृह्यत. आपन्नेन चानुमानुसृत्य रुदं त्ये रागमंजरीपरिवारिको यैर्दुर्वप्रणयातुवर्त्तिना तज्जडनिधानो देशः कथितः. ममापि चर्मरत्नमुपायोयकां
 तोयदिप्रयत्ने दिह देवपादैः प्रसादः कार्य इति. तथानिवेदितश्चनरपतिरसुनिर्माभिव्योऽप्योपध्दने देवदापयितुं प्रयतिष्यते. तन्नः पथ्यमिति. अत
 त्वैतत्तदनुभावप्रत्ययादनतित्रस्तुना तेनेतत्तथैव संपादितं. अथाहं त्वदभिज्ञानप्रत्यापिनाया रागमंजयाः सकाशाद्यथेस्तिता निवस्तुनिः
 ममानाराजपुहितुरं बालिकाया धात्रीमंगलिकां तदादिष्टेन मार्गेणान्वरंजयं. तामेव संक्रमीकृत्य रागमंजयां बालिकायाश्च सरयं परमवी
 रुधं. अहरहश्च नवनवानि प्रावृत्तान्युपाहरंती कथाश्चिन्ताश्चिन्तारिणीः कथयंती तस्याः परं प्रसादयात्रतामयासं. एकदा च हर्म्यगतायास्तस्याः
 स्थानस्थितमपिकर्णकुबलयं स्वस्त्वमिति प्रतिसमाधत्ती मत्तेव प्रयाग्य पुनरुत्तिष्ठन् नृमे स्तेनोपकन्यापुंकारणेन केनापि नवनंगलं प्रविष्टस्य
 कान्तकस्योपरि प्रसक्तकुहरपारावतत्रासनापदेशात्प्रहसंती प्राहार्धं. सोपि धन्यमन्यः किंचिदुन्मुखः स्मयमानो मत्कर्मप्रहासिताया राजपुहितुर्वि

ननु विष्णुमुग्धः कथं कथमप्यपासरत् सायं च राजको गुणीय कमु द्वितां वासतां वलवरां मुकमुगलनखला वयवगर्जं चोपेटिकां कया विद्वान्क
 कांतकस्थो गारुमगां अगधे च राग सागरे मनेनावमिव मा मुप न भ्यपर महस्यत अवस्थांतराणि च राजदुहितुः सुरारुणा निव्यावलयं
 त्यामया स दुर्मतिर्हिरमुदमाद्यत तत्प्रापिता चारुत्प्रियाग्रहितमिति ममेव सुरवतां बलौ छिहानुलेपन निर्मात्य मलिनो मुखं वान्ये चुरुपाहं नदी
 यानि वादाय राजकन्यकार्यमिसा धनमेवाप विह्वलि इत्यं च संभुक्षितमन्मथाग्निरेकांते मयोपमं त्रिमोः भूतः आर्यलक्षणा न्येव तवा विसं
 वादीनि तथा हि मत्प्रातिवेश्यः कश्चिन्नात्तांतिकः कांतकस्थरुस्ते राज्ञ्यमिदं पतिव्यतिता दृशानितस्य नशलातीत्यादिस्वतः तदनु रूपमे
 व चत्वा मियं राजकन्या कामयते तरे कापत्यश्वराजा तया लां समागतमुपलभ्य कुपितो पिदुहितुर्मरणभयान्न ज्ञेयस्यति प्रत्युत प्रापयिष्यते
 वयौ वराज्यं इत्यं चायमर्थो धिनुबंधी किमिति ताननाराध्यते यदि कुमारशुभ्रप्रवेशाभ्युपायं नावबुध्यसे ननु बंधनागाश्रिते व्यभिचयमेत
 राजमारा मप्राकारस्य केन चिरुस्तवने कागारिकेण तावती सुरंगं कारयित्वा प्रविष्टस्यापवने तवोपरिष्ठादस्पदायते वरक्षारक्ततरोहि
 तस्याः परिजनो नरहस्यजेत्यतीति सोऽब्रवीत् साधु न देदृशितमस्तिकश्चिन्नस्करः रयनन कर्मणि सगरस्तु तानामिवा न्यतमः सचे
 क्ष्मन्धः क्षणेनैतत्कर्म साधयिष्यतीति कतमोऽसौ किमिति न लभ्यत इति मयोन्नेयेन तत्तनमित्रस्य चर्म रत्नं मुषितमिति तामेव निरदि

भूतः यद्येवमेदित्वयास्मिन्कर्मणि साधिते विचित्रैरुपायैस्त्वामहं मोक्षयिष्यामीति शपथपूर्वतेन संधायोऽसिद्धेः पर्ययोपनिगडमित्वा योसौ चोरः सर्वपा-
 पक्रांतो न तु धृष्टतमः प्रकृष्टवैरस्तदजिनरत्नं दर्शयतीति राज्ञे विज्ञाप्य चित्रमेनं घातयिष्यसि तया च संत्यर्थः सिध्यति रस्यं च न स्रवती
 तिमयोक्ते सोतिरुहः प्रतिपद्यमाने वत्तुपप्रलोभने नियुज्य बहिरवस्थितः प्राप्त रूपमिति परं चिंतयतामिति प्रीतेन च मयोक्तं मपुक्त
 मल्यं भूयान्न त्वन्नय आनयेनमिति अथानीतेनामुना ममोचनाय शपथः कृतः मया चरुस्याः निर्भेदाय विनिगडीकृतश्च स्ना-
 नमोजनविलेपनान्यनुभूय नित्यांधकाशज्जितिकोणदारभ्योरगास्येन सुखं गमनकरवं अचिंतयं चैवं हंतुमनसैवामुना ममोचना
 पशपथः कृतः तदमुं हत्वा पिना सत्यवाददोषे स्पृश्ये इति निष्यततश्च मे निगडनाय प्रसार्यमाणपाणे पादेनोरसि निरुह्य याति तस्य त-
 स्येवासिद्धेन्याशिरेत्येकं तं अकथयं चष्टगालिकां भएन देकयं नृतुः सकन्यापुरसन्निवे शोमहानयं प्रयासो वृथैवाभूत् तदमुत्र
 किं विद्यो रपित्वानिबर्त्तित इति तदुपदर्शितविभागं चावगात्सकन्यापुरं प्रज्वलत्तुमणिप्रदीपेषु नेकक्रीडाखेदसुप्तस्य परिजन-
 स्यमध्ये महारत्नप्रत्युत्तसिंहकारदंतपादे हंसत्नलिकागर्भकोमल शय्योपधानशालिनि कुसुमलवधुरितपयं ते पयंक-
 लेदृष्टिपादपास्यधोभागानुवे क्षितेतरचरणाग्रदृष्टमावद्विहतमधुरगुल्फसंधिपरस्परश्लिष्टजंघाकांडमाकुंचितो नयजातु-
 किं विद्विजितोरुदंडयुगलमधिनिर्तंबस्त्रस्तमुत्केकलुज्ज्वलताग्रपेशलमपाश्र्यांतनिहिताकुंचितेतरभुज्जलतोत्तानकर किसल्यमा-
 भुग्नश्रोणिमंडलमतिश्लिष्टवीणां शुक्रांतरीयमनतिवलेतनुतरोरुमणुनरनिःश्वासारं न कंपमानकठोरकुचकुञ्जलमाति

२१३

सम

१५

रथीनबंधुः शिरोधरेः शदृश्यमाननिष्ठमतपरीयस्त्रयवर्षस्य कृतगतचक्रमर्द्धलक्ष्मधरकर्णपाशनिभृतकुंडलमुपरिपशवत्तश्च
 बहूपशरत्तकणिकादिगामजरीयेंजरितविह्वलाविह्वलशिखंद्वयं धमात्मप्रभापद्वयदुर्लक्ष्मणलोतराधरविद्यमत्तमंगडस्पली
 संकीर्तस्तपकवदशितकणवतंसस्यमुपरिकपोलदेशमन्त्रिविभक्तविश्वविज्ञानपञ्चजातिजनितविशेषकक्रियमासीदित्तोद
 नेः द्यौर्ममोतभूदनाकमुद्रिद्यमानश्चाजलपुनकनिन्नाशिधिलितचंदननित्यकमाननेतुसंमुखालकलतंचप्रसुसाम
 तिधवलोद्यदतनिमग्नेपावितयाचिरविलसनत्वं दनिश्चलांशरदोधरेस्संगशाधिनीमिव सौहामनीराजकन्याममप
 द्द्वैवचस्फुरदंगरागश्चोरयितयनिस्पृहस्तयैवतावचोयमाहृदयः किंकर्तव्यतामकः प्रणमतिष्ठं जतवैद्यचन
 वेदिमौक्तलोचनामवाप्रानमप्यतिजीवंतं मावसंतबंधुः असंकेतितपरामृष्टावेयमतिबालाव्यक्तमानंदेव
 निहत्मान्मेमनोरथंततोहंमेवाद्भीषेत्तदियमत्रप्रतिव्रित्तिनागदंतकलमनिर्यासबाहुकाकः कवर्तिफलकमा
 दायमणिसमुद्रकादलं वर्तिकासमुद्रत्यतांतपाशवानांतम्याश्चनामावदंजलिचरणलम्बालिरदं आलिरव
 चेनामर्थाः त्वामयमावदंजलिदासजनस्तमिममर्थनर्थयते स्वपिहिमयाभरसुरतयतिकरविनेवमामेव
 दकरंदकाववासनांरुनवीटिकांकर्पूरस्फटिकांसारिजातकंचोपयुग्मालकपादलेनतद्रसेनसुधाभिस्तौवक

शि
 १५

वाकमिदुर्भंतिरष्टीवं अंगुलीयक विनिमयं वरुणाकथं कथमपि निरमां सुरंगमाचमयेत्यवं धनागारं तत्र बहस्य नागरिकस्य सिंहग्रीवः
 मस्तेष्वेव दिवसेषु मित्रत्वेनोपचरितस्यैवं मया कृतस्य स्वकीकांतकस्तत्त्वमाप्रतिनिधाय च यो मोक्ष इत्युपदिश्य सह मृगादिकमादि
 रक्रामिषं नपतिपथे च समागत्यारक्षिकपुरुषैरगृह्ये अविंतयं बालमस्मिन्नेनापसर्तुं नाना एव निरेषा पुनर्वरे कीदृशे तनदित्रं
 प्राप्त रूपमिति तानेव च पलमभिपत्य स्वपृष्ठ समर्पित कूर्परः पराश्रयः स्थिता अयमहमस्मित स्मरं न दृष्टव्यं धीतमायुष्माक
 मयमधिकारेन पुनरस्यावधीयस्याह स्यादित्यं सातु तावतो नीतेन दानि प्रायातान्सप्रणममभ्युपत्य न इदमुरवाम
 मैषपुत्रो वायुग्रस्तश्चिरं चिकित्सितः पूर्वेषु प्रसन्नकल्पः प्रकृतिस्थ एव जातो जातास्थया मया बंधना निष्क्रम्य आवितोऽनुने पित
 श्वपरिधाप्यनिःप्रवालि युगमभ्यवहोर्ध्वपरमान्न मोक्षीरेद्यकामचारः कृतोऽनृत अपनिशीये नृय एव वायुनिघ्नो निरुत्सकांत
 कंठपतिरुहिन्नारमेयमिति रंसापरेण राजपथमभ्यवततः निरुत्सकांतं पुत्रमेवंगतमस्या वेलायामनुधावा
 मितत्प्रसीदत बहूनां मस्य मर्षयते नियावदसौ क्रंदति तावदहं स्थविरे केन देवो मातरि श्वा बहूवर्षः किमेते काकाः शौं गेयस्य मे नि
 गृहीतारः शांतं पापमित्यभ्यधावं असावप्यमीभिस्त्वमेवोन्मत्ताया अनुन्मत्त इत्युन्मत्तं मुच्यती कस्तमिहानीव भ्रातीति निदिता
 कदर्थिता रुदं त्येव मामभ्यधावक गता चरागमं जरी गृहं चिरवियोगवित्कवा मिमां बहुविधं समाश्वास्य तन्निशाशेषमनयं प्रभाते
 जोहारकेण समागच्छे अप्यजगवं तं मरीचिं वेशक ध्रुवस्थाय प्रतिपन्नतपः प्रजावप्रसापन्न दिव्यचक्षुषमुप संक्रम्यते
 नास्म्येवं भूतत्वदर्शनमवगमितः सिंहघोषश्च कांतकापचार निभिद्यत त्वदे प्रसन्नेन रुजा प्रतिष्ठापितः तेनैव चारक सु

१६

१६

रुंगापथेन नरयोपिकन्यापुरप्रवेशं मे समपादयतः समगं सिवाहं शृणुनामिकामुखविनिःसृतवार्ताचुररुया राजदुहित्राः ते खेव दिवसे
पुचंडवर्मावधत्तुदुहितप्रार्थनः कुपितो भिषुज्यपुरमवारुणतः अमर्षेण श्वांगराजोयावदरिः पारंगामिकविधिनाधिकीर्षति
तावत्स्वयमेव सांनिर्भिद्यप्रत्यासन्नानपिसहमानप्रतीक्षमाणे निर्गत्याभ्यधिकबलेन विधिषामरुतिसंपराये भिन्नमर्मा
बलादगृह्यतः अंबालिकाचबलवद्वगृह्यचंडवर्मणापरिलेखुमात्मनवनमनीयतः कौतुकं च स किल क्षयावसाने विवाह
त्यवधातः अहं च धननिचग्रहेतद्विवाहमेव विनम्रमंगलप्रतिसरस्तमेवमवोचं सरवे समापतितमेवांगराजाभिसरं राज
मंडलंग्रहमेव संभ्रययोरवृद्धैस्तदुपायं नयत्तुपावृत्तश्चकत्तशिरसमेव शत्रुं दृश्यसीति तथा च तेनाभ्युपगते गतामुवा
मुष्यनवने मुत्सवाकुलमुपसमाधीयमानपरिलेखोपकरणमितस्ततः प्रवेशनिर्गमप्रवृत्तलोकसंपादनमलक्ष्यशस्त्रिक
हप्रदिश्यमंगलपाठकैरंबालिकापणियस्वमग्नौ सा सितपाथर्वेणेन विभिन्नाप्रत्यर्पिता एवादिस्मानस्याया विनंबाहुदंडमा
कष्यछुरिकमोरसिप्राहार्यः स्फुरतश्चकति पयानन्यानविषमविषयमगमयं हतविध्यसंचतद्रहमनुविचरन्नेममानम
धुरगात्री विशाललोचनामभिति शम्पतहा लिंगनचुरवमनुवुनूषुत्तामादायगर्भे गृहमविशं तस्मिन्नेव क्षणे तवास्मिनयां बुवा
हस्तनितगंभीरेण स्वरेणानुगृहीतहतिः शुभाच स्मिताच देवो राजावाहनः कथमसि कार्कश्येन कलीमुतमप्यति क्रान्त
इत्यभिधाय पुनरवेक्ष्योपहारवर्माणमाचक्षत वेदानीमवसर इत्यनावतः ॥ इति दंडिनः कृतो दशकुमारचरिते द्वितीयोऽध्यायः ॥
सावित्रीस्मिन् प्रणम्यारभतानिधातुं एवोप्यहमसि पर्यटने कदापि नो निदेहं विदितं प्रविश्य बहिः क्वचिन्मदिकायां विश्रान्तिमुल्लेक